

Розвиток екологічного сліду продукту (ЕСП)

у вибраних галузях промисловості країн Східного партнерства ЄС (СП)

Коротко про екологічні показники

Для того, щоб продукти та послуги стали екологічно чистими або отримали екомаркування необхідно використовувати методи, які підтверджують екологічну безпечність в межах своєї товарної категорії чи сектору. Тільки в Європейському Союзі (ЄС) існує понад 230 екомаркувань, які, крім іншого, стосуються таких питань, як вирубка лісів, біорізноманіття, токсичність, циркулярність, ресурсоефективність та викиди вуглецю.¹

Компанії, які намагаються представляти свою продукцію як екологічно чисту, можуть стикатися з труднощами у дотриманні правильного балансу між ринковими можливостями та викликами. Велика різноманітність екомаркувань, кожне з власними методологічними вимогами, може призвести до додаткових витрат або відстрочок для компаній та плутанини у споживачів. Для вирішення цих питань та підвищення порівняльних характеристик у товарній категорії, а також визначення чітких показників як для виробників, так і для споживачів, Європейська комісія у 2013 році запровадила екологічний слід продукту (ЕСП)² в рамках ініціативи «Єдиний ринок зеленої продукції» (ЄРЗП). Метод ЕСП допомагає компаніям оцінити свою екологічну ефективність і впевнено позиціонувати себе на ринку сталих продуктів. Серед інших відповідних ініціатив ЄС – «Європейський зелений курс» та затверджений у 2020 році «План дій щодо циркулярної економіки», які разом із ЕСП можуть створити міцну та узгоджену структуру політики щодо продукції, завдяки якій сталі продукти, послуги та бізнес-моделі стануть нормою.

Що таке екологічний слід продукту (ЕСП)?

ЕСП – це багатокритеріальний показник екологічних характеристик товару чи послуги, що визначається на основі оцінки життєвого циклу. Дані про ЕСП дозволяють знизити вплив товарів на довкілля, беручи до уваги їх ланцюг поставок (від видобутку сировини, виробництва та використання і до остаточного поводження з відходами). Якщо коротко, ЕСП – це рекомендований ЄС інструмент, що ґрунтується на оцінці життєвого циклу продукту або послуги, яка дозволяє виміряти їх вплив на довкілля.³ Для цього проводять моделювання екологічних показників потоків ресурсів, матеріалів або енергії, а також аналізують ланцюг поставки продукції для більш точного визначення об'ємів відходів, пов'язаних з виробництвом.⁴ Метод

ЕСП багато в чому схожий на оцінку життєвого циклу, але не ідентичний їй. Оцінка життєвого циклу – це стандартизована методологія вимірювання екологічного впливу, переваг, можливостей та напрямків для покращення у процесі життєвого циклу продукту. Оцінка життєвого циклу аналізує фази продукту (виробництво, транспортування, використання та закінчення терміну служби). Слід відзначити, що ЕСП – це спосіб проведення оцінки життєвого циклу, але з додатковими можливостями, що дозволяють отримати більш послідовні, надійні та передбачувані результати. Це пояснюється тим, що методологія ЕСП менш гнучка, ніж оцінка життєвого циклу, і має суворіші вимоги до якості даних.⁵

Що означає ЕСП для компанії?

ЕСП дозволяє підприємствам ефективно підвищувати сталість свого ланцюга поставок. Дослідження ЕСП буде надавати важливу інформацію про найбільш впливові інгредієнти, етапи обробки або етапи життєвого циклу продукту. Отже, це є ідеальна відправна точка для зменшення впливу на довкілля (наприклад, шляхом переосмислення дизайну, створення замкнених циклів ресурсів або надання побічним продуктам нового призначення).

ЕСП не лише пропонує набори даних, індикатори впливу та методи розрахунку, але й надає загальні правила для груп продуктів, щоб компанії мали змогу порівняти свій прогрес щодо продукту в рамках товарної категорії чи сектору. У свою чергу, підприємства краще оцінюють свої екологічні показники, порівнюючи їх з показниками конкурентів (національними та європейськими). Бенчмаркінг також є потужним стимулом для покращення репутації і створення сталих та екологічно чистих товарів та послуг, які користуються попитом у повсякденному житті споживачів.

Тому, бути екологічно чистим виробником, особливо на такому динамічному та конкурентному ринку як Єдиний Ринок ЄС, це і є додаткова перевага, яка може забезпечити гарні ділові перспективи та надійні стратегії для будь-якої компанії. З боку споживачів прийняття обґрунтованих рішень про купівлю продукту стало звичайною практикою як у Європі, так і в усьому світі. Лише порівнюючи характеристики аналогічних продуктів чи послуг, споживачі можуть навчитися довіряти новим брендам та урізноманітнити свої купівельні звички.

1. Джерело: <https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/did-you-know.html>

2. Джерело: [Understanding PEF and OEF methods](#)

3. Джерело: <https://epca.jrc.ec.europa.eu/EnvironmentalFootprint.html>

4. Джерело: <https://ec.europa.eu/environment/eussd/pdf/footprint/PEF%20methodology%20final%20draft.pdf>

5. Джерело: https://www.meti.go.jp/committee/kenkyukai/sangi/lca/pdf/001_04_00e.pdf

Як EU4Environment сприяє ЕСП?

Популяризація методології ЕСП в регіоні Східного партнерства (СП) зараз здійснюється Організацією Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО) в рамках програми **EU4Environment**, що фінансується ЄС. Також передбачається мапування існуючих практик і бар'єрів для впровадження ЕСП, порівняння їх із доступними схемами маркування, підвищення обізнаності та поінформованості про можливості і переваги ініціативи ЄРЗП через ЕСП та реалізація пілотних проєктів і просування ЕСП у вибраних галузях регіону СП.

Програма буде сприяти підвищенню обізнаності місцевих зацікавлених сторін про потенційні переваги та вплив застосування ЕСП, створювати місцевий потенціал у регіоні СП, допомагати національній промисловості бути краще підготовленою до майбутньої політики щодо ЕСП, а також надавати можливості для навчання місцевим експертам, використовуючи пілотні дослідження та пропонуючи конкретні рекомендації щодо переходу виробництва на більш сталу продукцію. Крім того, ЄС та ЮНІДО будуть проводити заходи щодо підвищення обізнаності та нарощування потенціалу на місцевому рівні, що сприятиме масштабній підтримці зусиль та політики у напрямку «зеленого» розвитку.

Історії успіху проєктів ЮНІДО

ЮНІДО має значний досвід у підвищенні обізнаності з ЕСП у рамках одного з регіональних проєктів, що фінансується ЄС, який сприяє розвитку циркулярної економіки: **SwitchMed**. В рамках даного проєкту ЮНІДО впровадило ЕСП з метою посилення розвитку більш екологічної промисловості, сталого споживання та виробництва у регіоні Південного Середземномор'я.

Одним із завдань проєкту було презентація ЕСП у таких країнах як Єгипет, Ліван, Марокко та Туніс, щоб допомогти компаніям покращити свої можливості на європейському ринку. Історії успіху включають дослідження щодо виробництва вина, а також виробників оливкової олії, макаронних виробів, молочних продуктів, шкіри та виробів з паперу.

Про програму EU4Environment

Програма EU4Environment, фінансована ЄС, спрямована на збереження та раціональне використання природного капіталу, покращення екологічного добробуту людей та стимулювання екологізації економічного зростання в країнах СП. Її ініціативи допомагають внести зміни до політики та законодавства, враховувати екологічну складову при плануванні та залученні інвестицій, а також стимулювати впровадження інноваційних технологій шляхом застосування нових бізнес-моделей та створення «зелених» робочих місць. У рамках цієї програми ЮНІДО здійснює діяльність, що входить до компоненту «Циркулярна економіка та нові можливості зростання» (Результат 2):

1. Масштабування ресурсоефективного та чистого виробництва (РЕЧВ) серед малих та середніх підприємств (МСП) шляхом

- нарощування потенціалу та підвищення обізнаності щодо ресурсоефективності у промисловості;
- проведення РЕЧВ оцінки для виробничих МСП;
- створення РЕЧВ Клубів для підприємств;
- проведення аналізу можливості застосування концепції еко-індустріальних парків на існуючих промислових майданчиках та
- розробки мап промислових відходів у вибраних регіонах.

2. Впровадження і розвиток концепцій та інструментів ініціативи ЄРЗП та методології ЕСП шляхом

- мапування бар'єрів і можливостей для ЕСП;
- підвищення обізнаності про ЕСП;
- нарощування потенціалу для застосування ЕСП та
- реалізації пілотного проєкту ЕСП на вибраних МСП.

Запрошуємо відповідні установи, організації та виробничі підприємства з регіону СП дізнатися більше про методологію ЕСП та сприяти її поширенню.

Для отримання додаткової інформації про програму, ініціативу ЄРЗП або ЕСП, а також про можливості їх використання в кожній із країн СП, будь ласка, звертайтеся до менеджерки програми EU4Environment з ЮНІДО.

Контактна інформація:

Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку
Менеджерка програми EU4Environment
Тетяна Чернявська
Тел: +43 1 26 0 26 5520
E-mail: t.chernyavskaya@unido.org
Сайт: www.unido.org